

C. R. Jakobson ja Sakala

Unistus oma ajalehest

Johann Köler unistas eestikeelse ajalehe loomisest. Luba Köler ja Jakobson Peterburis ei saanud

Kas tead, kus linnas asub see Köleri kuju? Kui vanaks ta elas?

Tänu seotusele keiserliku perekonnaga oli Köler Peterburis tunnustatud portreemaalija. Ta oli keskne tegelane nn Peterburi patriootide ringis, tema korter oli kogunemiskohaks Peterburis viibivatele eestlastele.

Tänu Johann Kölerile liitus C. R. Jakobson rahvusliku liikumisega

Mis riigis asub Peterburi linn?

Leia sõna patrioot tähendus!

N° 1.

Eesti Postimees ehk Näddalaleht

1864.

ma- ja linnarahwale.

Esimenne

[Tortus, 1. Januaril.]

aasta.

C. R. Jakobson saatis oma artikleid alates
1865. a Jannseni „Eesti Postimehele“. 1871

Jannsen keeldus Jakobsoni artiklite
avaldamisest.

Eesti Postimees - Johann Voldemar Jannseni asutatud nädalaleht. See oli Eesti tähtsaim ajaleht, äratas rahvustunnet, ärgitas haridust omandama ja talusid pärieks ostma, kuid oli mõisnikesõbralik (1871–1879 sai Jannsen mõisnikelt rahalist toetust).

Millal ja kus
ilmus Eesti
Postimees?
Mitu aastat sai
Carl Robert
selles oma
lugusid
avaldada?

Miks J. V. Jannsen keeldus C. R. Jakobsoni artiklite avaldamisest?

Jakobson ründas oma artiklites kooliolusid, mis oli allutatud kirikutegelastele. Koolid vajavad rohkem ilmalikke õppeaineid, et saada teadmiste najal edukamaks talupidajaks, koolmeistrid vajavad paremat palka, on vaja uut kooliseadust, et vabastad rahvakoolid pastorite ainuvalitsemise alt.

Jakobsoni vastased väitsid, et koolid pole küll eeskujulikud, kuid suurim takistus olevat ikkagi rahva enda vastuseis koolidele.

Jannsen suhtus algul Jakobsoni artiklitesse pooldavalt, kuid mida teravamaks vastuseis läks, seda enam hakkas ta kartma oma ajalehe keelamist ja seega sulges ta 1871. a oma ajalehe veerud Jakobsonile.

Täida teksti abil mõlema mehe jutumull.

C. R. Jakobson küsis ajalehe väljaandmise luba mitu korda

1868 - Peterburis - ei saanud

1871 - Tallinnas - ei saanud

1878 - Viljandis - sai loa

Millisel postkaardil
on Peterburi,
Tallinn ja Viljandi?
Leia Tallinna ja
Viljandi
saksakeelne nimi.

Ajalehe väljaandmiseks ei antud aga luba ei Tallinnas ega Peterburis. Esiotsa ei tahetud seda lubada ka Viljandis. Korduvad palvekirjad, korduvad äraütlemised ... Tänu hea sõbra Johann Köleri sidemetele paistis 1877. aasta hakul siiski, et asjad hakkavad lõpuks liikuma. 22. aprilliks oli juba Sakala nimigi leitud. Siseministrile saadetud palvekirjas rõhutas Jakobson, et plaanis on põllumajanduslik väljaanne – ta ise on tegelikult põllumees ja Viljandis kui põllumajanduspiirkonna keskuses on ammu tunda tarvidust eestikeelse ajalehe järele. Palvekiri läbiski aeglasel raginal tollase bürokraatiamasina. Hiljem on kokku arvatatud, et selle esitamisest väljaandmisõiguse tunnistuseni kulus kaheksa kuud ja 20 päeva.

Veel 1877. aasta sügiseks polnud Jakobsonil endal aimugi, kuidas küsimus laheneb. Sellegipoolest hakkas ta jõuliselt pinda ette valmistama. Detsembris laskis ta trükkida ja üle maa levitada «uue seitungi kuulutust» ehk teadaannet Sakala ilmuma hakkamisest kohe 1878. aasta algul. Enne aastavahetust läkski juba tellimine lahti. Loa kohta polnud aga endiselt selgust. Tellimusi tuli robinat, üha suurema hooga. Mida aga polnud, oli ajaleht. Pahased talupojad tulid isiklikult toimetusse Jakobsonilt aru pärima. Too seletas neile siis lahkesti «Riia paberi vabrikutest ja Peeterburgi piltide tegijatest, riigivalitsuse lubast ja muudest lubadest»

**Rollimäng!
Kujutle, et oled
talupoeg, kes on
tellimuse eest raha
maksnud, kuid
ajalehte pole veel
saanud.**

Sakala

Se. E. Jakobson.

Üks poliitika, kirjanduse ja põllutöö ajaleht.

Wastutaja toimendaja ja wäljaandja G. H. Jakobson.

Sakala esimene number ilmus Wiljandis laupäeval, 11. (uue kalendri järgi 23.) märtsil 1878, päise all alapealkiri «Üks poliitika, kirjanduse ja põllutöö ajaleht».

S i s j e l o r d.

Politika leht: Meie tahtmised ja eesmärgid. — Sõa järg
uuel aastal. — Sõnumed omalt maalt. — Sõnumed võeralt maalt. —
Rahu on tehtud. — Kirja vastused. — Kuulutused. — Lisaleht № 1:
Tõutis isamaale. — Ürta ta! — Jutt. — Raks waestlast. — Eesti
Kirjameeste seltsi koosolek. — Kindral Skobeless II. — Kasalad —
Kasja Mart ja Kasja Pärt. — Lisaleht № 2: Mis meie ühe põllutöö
ajalehe lohuks arwame. — Pärnu Eesti põllumeeste seltsis peetud
kõne I. — Hobune ja tema sündmus I. — Pärnu Eesti põllumeeste
seltsi aastapäew. — Rutsumine. — Jutu jätkud.

Proovi lugeda
Sakala 1. numbri
sisukorda. Kas
oskad lugeda
gooti tähti?

Rahvas võttis Sakala vaimustusega vastu. Seda tõendavad kõige erinevamad allikad: baltisaksa aadlike ärritus, sajad ja sajad kirjad ajalehe toimetusse ning mälestused Sakala sõprade ja vaenlaste sulest.

Armastus- ja veriste sündmuste romaani lugeja

Politiilise elu ja muu nalja lugeja.

Üks, keda huvitab vaid tants, film ja mood . . .

**Sakala
karikatuur oma
lehelugejatest.
Mis uudiseid
sina meedias
(TikTokis)
jälgid?**

Sakala tee

Kauaoodatud Sakala ilmuma hakkamine pööras aga Jakobsoni elu pea peale: tuli Viljandisse korter üürida, sest kodukohast Kurgjalt polnud võimalik iga päev tööl käima hakata.

**Verst on vana vene pikkusühik.
Verst on võrdne 1066,781 meetriga.
Mitu kilomeetrit pidi Jakobson
läbima, et jõuda Kurgjalt
Viljandisse?**

Kurgjalt Viljandisse pääsemiseks pidi Jakobson kasutama põlist, ainult kohalikele tuttavat teed, mida tänapäeval kutsutakse Sakala teeks. Muid variante lihtsalt ei olnud. Välja tuli jõuda Vändra–Viljandi maantee äärse Vanaõue kõrtsi juurde. Kurgjalt Vanaõuele oli 12, Viljandisse sealt veel 35 versta. Siia sõidutas Jakobsoni enamasti sulane Joosep Esko. Teekonda alustati õhtupoolikul, pärale jõuti järgmisel keskpäeval. Sõit käis tavalise lihtvankriga, üks hobune ees, heinakott istumise all. Kord 1879. aasta aprillis jäi Jakobson pühade aegu kodus käies «suure vee taha kinni ja nii ligi kahe nädala pärast alles jälle Viljandi tulema peasis».

Baltisakslaste reaktsioon

Ajaleht oli teravas vastuseisus baltisakslaste ja kirikutegelastega, kuid viimaste viha pigem kasvatas „Sakala“ tellijate arvu.

Sakala tee lühendas tunduvalt Jakobsoni pikka teekonda Viljandi „Sakala“ toimetusse ja tagasi, mida mööda ta iga paari nädala tagant käis. Tal oli alati keegi saatja kaasas. Kord kutsar Antsuga sõites olevat Jakobson tundnud kanget sigarilõhna. Peremees sattus ärevusse, haaras kutsarilt ohjad ja hakkas kihutama. Tagant kostus kaks revolvrípauku. Alles suurele teele jõudes jättis Jakobson kihutamise ja ütles Antsule, et need on mõisnikud, kes teda tappa tahavad.

Aastatel 1878-1879 asub Sakala toimetused Emmerichi maja läänepoolses otsas (praegu Tartu tänav 4). Jakobsonil on neli tuba ja köök. Suur saal, kus ta kirjutab. Toimetuses käib palju rahvast kohtuasjus nõu küsimas.

Aastatel 1880–1882 asub Sakala toimetused Schmidt, endises Eckardi majas praeguse aadressiga Carl Robert Jakobsoni tänav 22.

Kus asub Viljandis Jakobsoni tänav?

Miks just sellele tänavale anti hiljem tema nimi?

Hinnangud C. R. Jakobsonile ja tema Sakalale

Ilma Carl Robert Jakobsonita oleks eestlaste rahvuslik ärkamine võinud kujuneda sootuks teistsuguseks. (Eesti ajaloolane Ea Jansen)

Carl Robert Jakobsoni julge leht avas eesti rahva silmi rohkem kui ükski teine tolaegne algatus. Võib-olla poleks me ilma selleta tänavu Eesti Vabariigi 100. aastapäevagi tähistanud. Ühtlasi tegi Jakobson Sakalast nii tugeva märgi, et see püsib Viljandimaal sama kindlalt kui Coca-Cola või Microsoft maailmas.

Sakala
peatoimetaja
Hans Väre

**C. R.
Jakobsoni
skulptuur
Viljandis.
Mida ta loeb?**

Mida sina arvad?

Eesti Ajalehtede Liidu tegevdirektor Tarmu Tammerk ütles, et Eesti ajalehtede kujunduskonkursi ajaloos on üks huvitav detail: igal aastal tõuseb üles küsimus, kas "Sakala" vanaaegne päismik sobib lehe ülejäänud kujundusega või mitte.

POOLT JA VASTU

Juhan Peegel, ajakirjanike õpetaja

Mina olen vanamoodne inimene ja arvan, et "Sakala" võiks vana lehepeaga jätkata. "Sakala" nime taga on võimas traditsioon, suured nimed ja suur ajalugu. See maksab ka midagi. Võib-olla jään ma oma arvamusega noortele jalgu, aga ma olen vana mees ja nii ma mõtlen.

Tiit Hennoste, ajalehekujundaja

"Sakala" ajalooline lehepea ja tänapäevane kujundus ei sobi mitte mingil kombel kokku. Nad pärinevad esteetiliselt erinevatest maailmadest: peenejoonelise, graafilises tehnikas päismiku all on tänapäevane lehekujundus koos oma robustsete tugevate kirjade ja elementidega. Tekib esteetiline vastuolu, mis pole kontrast, vaid kokkusobimatus.

Mida arvad sina?

Allikas: Sakala, 22. märts
2003,

Sakalale

Se. E. Jakobson.

Üks poliitika, kirjanduse ja põllutöö ajaleht.

Wastutaja toimendaja ja wäljaandja G. H. Jakobson.

Kujunda Sakalale uus
päismik!